

НОВА СРПСКА ПОЛИТИЧКА МИСАО

Посебно издање 2/2008.

Уводник

Од како је, у пролеће 2007, објављено мишљење Венецијанске комисије о Уставу Србије из 2006, то мишљење је постало омиљен аргумент свима који, из ових или оних разлога, желе да критикују Устав, или неке његове делове. Желећи да испита оправданост тих примедби, уредништво Нове српске политичке мисли, уз помоћ Мегатренд универзитета и колеге

Владана Кутлешића, организовало је научно-стручну расправу: "Устав Републике Србије и мишљење Венецијанске комисије" (одржана 27. октобра 2007).

Расправа је окупила наша најзначајнија имена из области уставног права, као и угледне посленике из области друштвених наука. Општа констатација учесника била је да актуелни Устав, додуше, има неких мањкавости, али да су примедбе Венецијанске комисије углавном неоправдане. То долази од тога, оценили су учесници расправе, што је Комисија последњих година све више постајала политичко, а не стручно тело. Комисију је под називом «Европска комисија за демократију путем права», образовао Савет Европе 1990. за пружање стручно-саветодавних услуга. Она је временом добијала све више моћи да утиче на земље у транзицији, што је било праћено њеном све већом бирократизацијом и политизацијом. (Тако је у комисији је бивало све мање стручњака, а све више чиновника, па су у њој нашли, на пример, заменик секретара у Министарству правде Данске, директор «Европског центра» из Албаније, хрватски амбасадор, министар спољних послова Чешке, тужилац из Лихтенштајна, бивши министар из Украјине, министар правде из Молдавије итд).

Разуме се, Комисија се углавном чувала да разматра промене устава у земљама ЕУ, али су зато строго претресани уставни Греније, Македоније, Киргистана, Молдавије, Јерменије, Чеченије, Азербејџана, Белорусије... И, наравно, Србије. При томе, Србија уопште није затражила «саветодавне услуге» Комисије. То је затражио Надзорни одбор Парламентарне скупштине Савета Европе, дакле, једно политичко тело. Комисија је направила извештај на 16 густо куцаних страница. Извештај садржи нешто похвала, уопштених и куртоазних, али и бројне критике, конкретне и често саркастичне. Неке од тих критика су сасвим оправдане – нарочито она која се односи на «слободу» посланика да поднесу «неопозиву оставку својој партији», или указивање на одређене непрецизности и нејасноће у тексту устава. Али, добар део критика је, ипак, као што је показала ова расправа, био неоснован и чисто политички. Те критике, рекло би се, више изражавају политичко мишљење овдашњих "информатора" Комисије, него што су стручна и објективна оцена српског устава.

Као што је речено, свакако да Устав Србије има мана и на неке од њих је аргументовано указано током ове научне расправе и у прилозима које објављујемо. Али, не треба заборавити да је иза њега стало 96 посто посланика у републичкој скупштини и 3,4 милиона грађана на референдуму, као и да му је претходило неколико година интензивне дебате, неколико верзија различитих предлога и низ стручних и научних скупова. Све у свему, садашњи и будући српски «уставорешитељи» ипак ће морати да нађу јаче доказе за то да је Устав лош и да се мора променити, него што је то мишљење уважене господе из Венецијанске комисије.

* * *

У другом блоку ове свеске налазе се текстови који су посвећени расправи о предложеном Статуу А. П. Војводине. И њих су писали наши угледни уставноправни стручњаци и друштвени научници. Ти чланци су у непосредној вези са првим блоком. Наиме, текст предложеног Статуа је, како оцењују наши сарадници, изразито супротан Уставу Србије и, истовремено, представља више криптосепаратистички политички пројект заогрнут у правну норму, него један правно-регулативни документ.

Статут Војводине је, у облику у ком је предложен и усвојен у покрајинској скупштини, оцењен као отелотворење концепта парафедералне аутономије, која нужно води противуставној редефиницији статуса покрајине. Према овом предлогу, АПВ ће постати полудржава, са довољно ресурса да њена елита, ако зажели, сутра може да понови пут којим су већ прошли неки ранији сецесионисти. Довољно ће јој бити да, уз нешто мало правног насиља и „интерпретативне креативности“, стави у погон добијене медијске, институционалне и новчане ресурсе и – још једна држава настала на тлу Србије биће на помолу.

Српска јавност се тренутно углавном умирује причом о томе како београдска и новосадска елита тесно сарађује и како су тамошњи политички челници у "пријатељским односима". Али, јединство државе не може да почива на персоналним везама. Оно треба да се заснива на јединственим и снажним институцијама, које једна другу контролишу и које имају унутрашње заштитне механизме. Ако се, међутим, усвоји овај криптофедералистички Статут, уставно јединство Србије биће разбијено стварањем институционалног "корпус сепаратума". А ако се сутра новосадски и београдски врх посвађају, управо тај институционални "корпус сепаратум" биће стављен у погон, по већ виђеном црногорском моделу. И од једне земље брзо ће настати две.

Зато овај други блок наше свеске треба схватити као добронамерно упозорење да предложени текст Предлога Статуа мора да се суштински поправи, не само козметички, ако не желимо даљу дестабилизацију и дезинтеграцију земље. Неопходно је наћи компромис. Има још модела "децентрализације и модернизације", који не садрже латентно деструктивни и сецесионистички потенцијал. Заиста не морамо да се држимо управо оног који је, плашимо се, свесно или несвесно пројектован тако да производи једино распад, сукобе, свађу и зло.

Ђорђе Вукадиновић

Слободан Антонић

Садржај

Уводник 3

УСТАВ СРБИЈЕ У СВЕТЛУ ПРИМЕДБИ ВЕНЕЦИЈАНСКЕ КОМИСИЈЕ

Владан Кутлешић: Да ли је промена Устава Србије „изузетно тешка и врло сложена“ -
упоредна анализа 38 устава 7

Ратко Марковић: Мишљење Венецијанске комисије о Уставу Републике Србије од 2006:
одредбе о систему власти 25

Момир Милојевић: Уставни прописи и међународно право 37

Оливера Вучић: Устав Републике Србије и мишљење Венецијанске комисије о судству
..... 59

Владан Петров: Нови уставни суд Републике Србије: поводом мишљења Венецијанске
комисије о уставу Републике Србије 71

Милан Јовановић: Од слободног мандата ка променљивом делегату 85

Ирена Пејић: Концепт народног представништва и контроверзе о парламентарном мандату у српском уставу 101

Ненад Вуковић: Уставне границе „партијског“ мандата 109

Маријана Пајванчић: Право грађана на покрајинску аутономију: европски стандарди и уставна решења 117

Слободан Антонић: Венецијанска комисија и ћирилица 133

СТАТУТ ВОЈВОДИНЕ И СУВЕРЕНИТЕТ СРБИЈЕ

Ђорђе Вукадиновић: Статут Војводине: више од аутономије - мање од независности 139

Коста Чавошки: Државност Војводине и могућност сецесије 149

Ратко Марковић: Чежња за државом 155

Владан Кутлешић: О преднацрту статута АП Војводине 163

Владимир Ђурић: Статут Војводине: изазов грађанској уставности и уставном патриотизму 169

Додатак

Предлог статута АП Војводине 193

Contents 229

Contents

Editorial 3

THE CONSTITUTION OF SERBIA IN TERMS OF OBJECTIONS MADE BY THE VENICE COMMISSION

Vladan Kutlešić: Is it very difficult to amend the Constitution of Serbia and does it involve a complex Procedure a comparative Analysis of 38 Constitutions 7

Ratko Marković: The Opinion of the Venice Commission about the 2006 Constitution of the Republic of Serbia concerning Provisions on the System of Government 25

Momir Milojević: Constitutional Regulations and international Law 37

Olivera Vučić: The Constitution of the Republic of Serbia and the Opinion of the Venice Commission on Judiciary 59

Vladan Petrov: The new constitutional Court of the Republic of Serbia concerning the Opinion of the Venice Commission on the 2006 Constitution of the Republic of Serbia 71

Milan Jovanović: From a free Mandate to a replaceable Deputy 85

Irena Pejić: The Concept of people's representative and controversies about parliamentary Term of office in the constitution of Serbia 101

Nenad Vuković: Constitutional Borders of „Party“ parliamentary Term 109

Marijana Pajvančić: The Right of Citizens to provincial Autonomy European Standards and constitutional Solutions 117

Slobodan Antičić: The Venice Commission and the Cyrillic Alphabet 133

THE STATUTE OF VOJVODINA AND SOVEREIGNTY OF SERBIA

Đorđe Vukadinović: The statute of Vojvodina - more than Autonomy, Less than independence 139

Kosta Čavoški: Statehood of Vojvodina and Possibility of Secession 149

Ratko Marković: Craving for a State 155

Vladan Kutlešić: About the preliminary draft Statute of Vojvodina 163

Vladimir Đurić: The statute of Vojvodina - a challenge to civil constitutionality and constitutional Patriotism 169

Addendum: AP Vojvodina Statute Draft 193

Contents 229